

Memo

Onderwerp

Eerste rapportage 2024 Verbijzonderde Interne Controle

Aan

Auditcommissie

Doel

Informeren

Bijlage

Datum

14 januari 2025

Van

College/M.J. Versluis

Beste leden van de auditcommissie,

Hierbij ontvangt u in de bijlage de Eindrapportage van de Verbijzonderde Interne Controle (VIC) die is opgesteld door team VIC over het eerste half jaar 2024.

Op hoofdlijnen geeft het inzicht in de kwaliteit van de kritische bedrijfsprocessen en een beeld over de kwaliteit van onze administratieve organisatie en daarbij behorende beheersmaatregelen.

Het college hecht waarde aan een zo onafhankelijk mogelijke rapportage met betrekking tot het functioneren van de gemeentelijke interne organisatie. Door de bevindingen van de accountant, opmerkingen van de gemeenteraad en bevindingen binnen college en organisatie, is er inzet gepleegd om de grip op financieel georiënteerde processen te vergroten. Vanuit die context hieronder de beoordeling van het college ten aanzien van de VIC.

Beoordeling VIC

Uit het overzicht van alle processen in de bijlage valt op dat er ten opzichte van de *Tweede rapportage VIC 2023* opnieuw verbetering is bereikt in de kwaliteit van het geheel aan financieel georiënteerde processen. De kwalificatie van 10 processen is gestegen en de kwalificatie van 2 processen is gedaald.

De constatering dat er geen onverantwoorde risico's zijn gelopen is geruststellend maar een aantal processen zijn voor verbetering vatbaar. Op pagina 6 vindt u een overzicht van kwaliteitsaanduidingen per proces. We blijven daarom inzetten op verbetering en hopen dat terug te zien in de volgende VIC rapportages.

De controlerende taken binnen de primaire (1^e lijn) en ondersteunende (2^e lijn) teams behoeven aandacht. Team VIC (3^e lijn) functioneert in feite als laatste vangnet en is ingericht om zoveel mogelijk te

kunnen steunen op controlerende werkzaamheden vanuit de primaire en ondersteunende teams. Er ligt net als de afgelopen 2 jaren, veel druk op de 3^e lijn zodat het risico op onjuistheden blijft bestaan. Dat komt omdat de 1^e en 2^e lijns controles verdere verbetering behoeven. De druk op de 3^e lijn neemt echter af. De positieve effecten van ingezette verbeteringen (zoals grip op financiën) worden met een vertraging zichtbaar, omdat de 3^e lijn nu eenmaal achteraf de werking van de interne controle en de kwaliteit van de processen toetst. In 2024 is ingezet op het vergroten van het controlebewustzijn van de teams door onder meer het geven van een cursus budgetbeheer. In 2025 wordt gestart met het geven van een cursus interne controle. Dit is onderdeel van het traject 'grip op financiën'. Daarmee wordt de kwaliteit en robuustheid van de uitgevoerde processen en de vastlegging van de daarbij behorende interne controles verbeterd. De teams komen meer in control, het zelfreinigend vermogen wordt vergroot en dat zorgt ervoor dat de 3 controlelijnen als geheel beter gaan functioneren.

In deze tussentijdse rapportage brengt team VIC een aantal onderwerpen onder de aandacht die hieronder beknopt worden toegelicht.

Inhuur zelfstandigen zonder personeel

De gemeentelijke organisatie wordt geconfronteerd met aangescherpte regels met betrekking tot de inhuur van zelfstandigen zonder personeel, omdat de Belastingdienst vanaf 2025 het zogenaamde handavingsmoratorium opheft. Dat betekent dat de Belastingdienst actiever gaat handhaven en de organisatie aanvullende maatregelen moet treffen bij het inhuren van extern personeel om schijnzelfstandigheid te voorkomen. Het college volgt nauwlettend de effecten van de te nemen maatregelen en de gevolgen met betrekking tot de inhuur van medewerkers.

Softcontrolmeting

Vanaf 2025 wordt gestart met een softcontrolmeting. Dat is het meten van gewenst gedrag bij medewerkers en leidinggevenden. Het betreft onderzoek naar de informele organisatiecultuur. Het vormt een aanvulling op de hard controls. Dat zijn de bekende organisatorische en controle technische beheersmaatregelen, die onderdeel zijn van de formele organisatiestructuur en bedrijfsvoering. De VIC rapportages geven inzicht in de opzet, bestaan en werking van hard controls.

Cursus interne controle

In 2025 worden cursussen interne controle gegeven, die het controlebewustzijn en kennis van controletechnieken en controle technische beheersmaatregelen en de toepassing daarvan bij medewerkers versterken en verhogen.

Het college is van mening dat de bovengenoemde activiteiten bijdragen aan het meer in control komen van de zelforganiserende teams, het zelfreinigend vermogen vergroot wordt en dat het ervoor zorgt dat de 3 controlelijnen zoals hiervoor beschreven als geheel beter gaan functioneren.

Bijlage: Tussentijdse rapportage Verbijzonderde Interne Controle (VIC) over het eerste halfjaar 2024

De bevindingen zijn in deze memo beknopt beschreven. Daar waar de interne beheersing van de processen 'Matig' of 'Onvoldoende' scoren heeft team VIC waar mogelijk aanvullende vervangende controlewerkzaamheden uitgevoerd om toch voldoende controlezekerheid te krijgen. Het kan zijn dat de interne beheersing onvoldoende scoort terwijl er geen fouten in de transacties zijn geconstateerd. In die gevallen geldt dat interne controles door de procesverantwoordelijke teams niet of beperkt zijn uitgevoerd dan wel niet zichtbaar zijn vastgelegd. Wij benadrukken dat er géén onverantwoorde risico's zijn gelopen, omdat gedurende het jaar en achteraf verbetermaatregelen en herstelacties worden getroffen.

De uitkomsten en bevindingen van de controle op de kwaliteit van de uitgevoerde soft close per 30 september wordt in een afzonderlijke rapportage opgenomen.

Hierna wordt in het overzicht in één oogopslag duidelijk welke kwalificatie de beoordeelde processen hebben gekregen, aangevuld met informatie of de kwalificatie van de processen ten opzichte van vorige rapportages zijn gewijzigd. **Ten opzichte van de vorige rapportages is verder herstel van de kwaliteit van processen duidelijk zichtbaar.** In de *eerste rapportage 2023* had 48% van de processen een voldoende of hoger. In de *tweede rapportage 2023* had 50% van de processen een voldoende of hoger. Dat is in deze rapportage verder verhoogd naar 65%.

Het weer op orde krijgen van de interne controles en het treffen van beheersmaatregelen die de betrouwbaarheid en gebruikersvriendelijkheid van de financiële applicatie verder verhogen, heeft nog steeds prioriteit en blijft de organisatie energie kosten. Dat moet uiteindelijk leiden tot verdere verbetering en optimalisatie van de (financieel administratieve) bedrijfsvoering. De bezetting van de financiële teams is verbeterd. Ook het verkrijgen van kennis en het opdoen van ervaring heeft zichtbaar bijgedragen aan verhoging van de kwaliteit van de financieel georiënteerde processen.

Directie en College hebben geïnvesteerd in kennis en ondersteuning door de inhuur van een externe fiscale specialist en een ervaren deskundige op het gebied van treasury. Het traject 'grip op financiën' was hiervoor de basis. Dat heeft zichtbaar tot verhoging van de kwaliteit van het fiscale- en treasuryproces geleid en de daarbij behorende interne controles.

Directie en College hebben vanaf dit jaar ook geïnvesteerd door een ervaren consultant in te huren, die als 'Tijdelijke Externe Trekker' de financiële kolom in de volle breedte gaat verbeteren door onder meer

advisering, ondersteuning en aansturing. De uitkomsten van het traject grip op financiën zijn hiervoor de basis. In dit traject zijn de fundamenten gelegd (basis op orde) waarop verder gebouwd kan worden.

Na het overzicht wordt een toelichting gegeven op de meest relevante/materiële processen, de dalers, stijgers en de processen die onvoldoende scoren.

Wij sluiten af met informatie over een aantal vakinhoudelijke onderwerpen.

Overzicht kwalificaties onderzochte processen eerste rapportage VIC 2024			
	1e rapportage 2023	2e rapportage 2023	1e rapportage 2024
1. Salarissen en declaraties (salarisadministratie)	goed	goed	goed
2. Fiscale werkkostenregeling	voldoende	voldoende	redelijk
3. Wet normering topinkomens	goed	goed	goed
4. Fiscale controle ZZP	géén oordeel	voldoende	matig
5. Breed Inkoopproces/crediteuren	voldoende	voldoende	voldoende
6. Aanbestedingsproces	voldoende	voldoende	voldoende
7. Leerlingenvervoer	niet	redelijk	niet
8. Onderwijshuisvesting	redelijk	redelijk	redelijk
9. Subsidies (verstrekt)	onvoldoende	onvoldoende	voldoende
10. Subsidieoverzicht ontvangen subsidies	redelijk	redelijk	voldoende
11. Sociaal domein	voldoende	voldoende	voldoende
12. Sociale dienst	goed	goed	goed
13. TOZO	niet	goed	niet
14. Schulddienstverlening	niet	niet	niet
15. Treasury	redelijk	redelijk	goed
16. Kwijtscheldingen	voldoende	voldoende	voldoende
17. Gemeentefonds	goed	goed	goed
18. Omgevingsvergunningen	redelijk	redelijk	voldoende
19. Leges algemene plaatselijke verordening	redelijk	redelijk	redelijk
20. Leges burgerzaken	redelijk	redelijk	redelijk
21. Belastingen en heffingen	redelijk	matig	redelijk
22. Begraafplaatsen	géén oordeel	matig	matig
23. Havengelden	voldoende	voldoende	voldoende

Overzicht kwalificaties onderzochte processen eerste rapportage VIC 2024			
	1e rapportage 2023	2e rapportage 2023	1e rapportage 2024
24. Huren en pachten	voldoende	voldoende	géén oordeel
25. Begrotingswijzigingen/begrotingsrechtmatigheid	géén oordeel	onvoldoende	redelijk
26. BTW en BTW compensatiefonds	redelijk	redelijk	voldoende
27. Vennootschapsbelasting	matig	matig	voldoende
28. Wet markt en overheid	géén oordeel	onvoldoende	géén oordeel
29. Informatie voor derden (IV3/CBS)	voldoende	voldoende	goed
30. Tussenrekeningen	matig	redelijk	géén oordeel
31. Debiteuren	matig	matig	redelijk
32. Memorialen	voldoende	voldoende	géén oordeel
33. Verzekeringen	voldoende	voldoende	niet
34. Gedetacheerd (uitgeleend) personeel	goed	goed	goed
35. Renseignering	niet	redelijk	niet
niet betekent (nog) niet gecontroleerd/gereviewd géén oordeel/oordeelsonthouding betekent dat het proces en of de interne controles niet konden worden beoordeeld en gekwalificeerd.			

Relevante VIC uitkomsten

Van de processen die de VIC heeft gecontroleerd vindt u hierna de meest relevante uitkomsten. De tussen haakjes vermelde cijfers zijn indicatief. De kopjes sluiten aan op de bovenstaande tabel. Als er geen bijzonderheden te vermelden zijn bij een proces, is het proces hierna niet genoemd.

Proces salarissen en declaraties (begrote loonkosten en declaraties 32 mln.):

De kwalificatie van het proces handhaven wij op 'Goed', omdat het procesverantwoordelijke team salarismutaties invoert en de interne controles zichtbaar zelfstandig uitvoert.

Proces Werkkostenregeling (0,3 mln.):

Wij wijzigen de kwalificatie van 'Voldoende' naar 'Redelijk', omdat over het eerste kwartaal wel een zorgvuldige en diepgaande interne controle is uitgevoerd. Over het tweede kwartaal ontbreekt echter de interne controle.

Proces controle op naleving Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties:

Als gevolg van de door de Belastingdienst aangekondigde aangescherpte regels met ingang van 2025 ter voorkoming van schijnzelfstandigheid bij zelfstandigen zonder personeel door het opheffen van het handhavingsmoratorium blijken de huidige registraties, administraties en controles ontoereikend. De aangescherpte regels vereisen aanvullende en aangescherpte beheersmaatregelen en controles. Dat leidt ertoe dat de kwalificatie van het organisatie brede proces wijzigt van 'Voldoende' naar 'Matig'.

Proces aanbestedingen (begrote inkoopkosten 68 mln.):

De periodieke Spendanalyse van team Inkoop, afgestemd met team VIC, is per medio september uitgevoerd met behulp van een meerjarig-crediteurenoverzicht samengesteld vanuit de huidige financiële applicatie en de vorige financiële applicatie. Het DT is via een memo over de uitkomsten geïnformeerd. Uit de uitgevoerde Spendanalyse blijkt dat tot dusverre in totaal in 2024 € 252.000 onrechtmatig is ingekocht. De Spendanalyse is zorgvuldig uitgevoerd en intern gecontroleerd en krijgt de kwalificatie 'Voldoende'.

Proces brede inkoop, inclusief crediteuren en betaalproces (begrote inkoopkosten 68 mln.):

De VIC heeft aan de hand van een selecte steekproef uit facturen een uitgebreide en diepgaande controle uitgevoerd op de onderdelen prestatielevering, aanbesteden en contracteren. Uit de steekproef over het eerste halfjaar blijkt dat team Inkoop in 93% is geconsulteerd. De onderdelen prestatielevering, aanbesteden en contracteren krijgen op basis van de uitgevoerde controles de kwalificatie 'Goed'. Het onderdeel boekings- en betalingsproces krijgt de kwalificatie 'Voldoende', omdat de interne controle zichtbaar heeft gefunctioneerd. Het betaaltraject krijgt de kwalificatie 'Voldoende', omdat uit zichtbare controles op de uitgaande geldstroom en betaling aan rechthebbenden de juistheid en rechtmatigheid kon worden vastgesteld. Overall kwalificeren wij het proces als 'Voldoende'.

Proces subsidies (begrote subsidies 3,1 mln.):

De kwalificatie wijzigen wij van 'Onvoldoende' naar 'Voldoende', omdat het procesverantwoordelijke team ten opzichte van vorig jaar de interne controles met voldoende diepgang heeft uitgevoerd. Team Vitaliteit heeft veel tijd geïnvesteerd om de subsidieadministratie op te nemen in het Klant Informatie Systeem. Dat zorgt ervoor dat interne controles snel en efficiënt door team VIC zijn beoordeeld.

Proces Subsidieoverzicht ontvangen subsidies (begrote (te)ontvangen subsidies 10,3 mln.):

De kwalificatie van het proces wijzigen wij van 'Redelijk naar 'Voldoende', omdat de integrale interne controle zorgvuldig en volledig is uitgevoerd en heeft geleid tot zichtbare tussentijdse uitkomsten. Wij verwachten dat de komende maanden verder wordt gewerkt om vast te stellen dat de

subsidievoorwaarden per ontvangen subsidie zijn nageleefd. Dat verkleint het risico van onrechtmatige besteding en te late verantwoording, die kunnen leiden tot terugvordering van de ontvangen specifieke uitkeringen.

Proces Sociaal Domein (begrote zorgkosten 39,6 mln.):

De controle op de rechtmatige verstrekking van zorg staat centraal. Wij handhaven de kwalificatie 'Voldoende'. De prestatieafspraken met Inluzio over verbetermaatregelen en zichtbaar uit te voeren interne controles werpen hun vruchten af en leiden tot betere resultaten. Aandachtspunt is en blijft de uitvoering van de controle op de juistheid van gefactureerde zorgkosten in relatie tot de geleverde zorg (prestatielevering).

Proces Sociale Dienst (begrote uitkeringskosten 10,6 mln.):

De controle op de rechtmatige verstrekking van uitkeringen staat centraal. De noodzaak van interne controles door de procesverantwoordelijke teams is onderkend en zichtbaar uitgevoerd. Wij handhaven de kwalificatie 'Goed'.

Proces treasury (bedrag n.v.t.):

Het proces kwalificeren wij als 'Goed'. Versterking in capaciteit, kennis en ervaring leidt zichtbaar tot grip op de treasurytaken. Het periodiek monitoren van normen en daarover rapporteren leidt tot een actieve beheersing van de kasstromen. De interne controles zijn ten opzichte van vorig jaar verder verbeterd. De liquiditeitsprognoses zijn volop in ontwikkeling door de inzet van de treasuryspecialist. Op grond van de uitgevoerde beheersingsmaatregelen en interne controles heeft de gemeente continue grip op een rechtmatig en efficiënt kasstromenbeheer en is de gemeente weer een professionele en deskundige speler op de kapitaal- en geldmarkt.

Proces leges omgevingsvergunningen (begrote legesopbrengst 1,2 mln.):

Van het procesonderdeel aanvraag tot en met vergunning functioneren de interne controles adequaat. Het administratieve procesonderdeel vergunning tot en met ontvangst van de leges is beoordeeld. De interne controle op de aansluiting tussen de financiële administratie en de vergunningenadministratie is uitgevoerd. De verschillenanalyse is voor verbetering vatbaar. Daarom kwalificeren wij dit procesonderdeel als 'Redelijk'. Van belang is dat een aansluiting en verschillenanalyse wordt opgesteld en vastgelegd bij de uitvoering van de soft close en jaarafsluiting. Overall geven wij het totale proces de kwalificatie 'Voldoende'.

Proces leges Burgerzaken (begrote leges 0,8 mln.):

Wij handhaven de kwalificatie 'Redelijk', omdat de ingebrachte tarieven zichtbaar op juistheid en volledigheid zijn gecontroleerd, het procesverantwoordelijke team zelfstandig periodiek een steekproef uitvoert en de interne controles en beheersmaatregelen bij de procesverantwoordelijke teams voldoende functioneren. De aansluiting tussen de financiële administratie en de legesadministratie blijkt verschillen te bevatten in zowel afzet (aantallen verstrekte (reis)documenten) als omzet (opbrengstverantwoording in Euro's). De verschillen worden geanalyseerd bij de jaar afsluitende controlewerkzaamheden.

Proces belastingen en heffingen (begrote opbrengst 23,2 mln.):

De kwalificatie van het belastingproces wijzigt van 'Matig' naar 'Redelijk'. Over het eerste halfjaar constateren wij dat de interne controles in kwaliteit en omvang beter zijn uitgevoerd dan vorig jaar. Een hogere kwalificatie is nog niet mogelijk, omdat de periodieke aansluiting tussen de financiële administratie en de belastingadministratie niet is gemaakt en een aantal interne controles nog niet of gedeeltelijk is uitgevoerd. Deze worden bij de controle op de jaarafsluiting getoetst.

Proces grafrechten (begrote opbrengst 0,5 mln.):

Wij handhaven de kwalificatie 'Matig', omdat een direct inzichtelijke aansluiting tussen de financiële administratie en de legesadministratie ontbreekt en verschillen nog niet zijn geanalyseerd.

Proces huren en pachten:

Wij wijzigen de kwalificatie van 'Voldoende' naar 'Géén oordeel', omdat de procesverantwoordelijke teams de interne controles niet hebben uitgevoerd. Het gevolg is dat de kwaliteit van het proces en de daarbij behorende interne controles door de VIC niet kon worden beoordeeld. Geconstateerd is dat een aansluiting tussen de financiële administratie en de huren en pachten administratie niet is opgesteld, een volledigheidscntrole tussen de WOZ-administratie en de huren- en pachtenadministratie niet is uitgevoerd en de a selecte steekproef op in rekening gebrachte huren en pachten niet is uitgevoerd. De procesverantwoordelijke teams dienen te zorgen voor het met terugwerkende kracht uitvoeren van interne controles en het actualiseren van oude contracten door de contracteigenaren. De VIC heeft aanvullende vervangende interne controle uitgevoerd door het uitvoeren van een cijferbeoordeling. Daaruit bleek een groot aantal correctieboekingen. Deze correctieboekingen geven aanleiding tot nader onderzoek naar de oorzaken. In de Tweede rapportage worden de uitkomsten van het onderzoek vermeld.

Proces begroting, Begrotingswijzigingen en begrotingsrechtmatigheid:

De kwalificatie van de uitvoering en controle van het begrotingsproces wijzigt van 'Onvoldoende' naar 'Redelijk', omdat de interne controles tot dusverre zijn uitgevoerd. Door het opstellen van een

werkbeschrijving is het mogelijk om opzet, bestaan en werking van het proces te toetsen. Interne controle en registratie op volledigheid van raadsbesluiten met financiële gevolgen is nog niet uitgevoerd en gedocumenteerd. Het is van belang om de mutaties in de begroting zichtbaar te koppelen aan financiële overzichten en vastgelegde gesprekken met budgetbeheerders. Eventuele begrotingsonrechtmatigheid wordt dan verwerkt in de bestuursrapportages door de betreffende budgetten en investeringskredieten tijdig bij te stellen. Vastgesteld dat de procesverantwoordelijke medewerkers actief bezig zijn het begrotingsproces verder te ontwikkelen en te optimaliseren. Alle Planning & Control documenten zijn wel tijdig opgesteld.

Fiscale processen BTW/BCF (bedrag n.v.t.):

De financiële functie is niet meer afhankelijk van de vervangende fiscale controlewerkzaamheden op de btw-administratie door EFK Belastingadviseurs. Vanaf 1 januari 2025 wordt het contract beëindigd met de medewerker van EFK, die de afgelopen jaren fiscale (controle)werkzaamheden heeft verricht en twee medewerkers van het fiscaal team heeft geadviseerd, begeleid en ondersteund. De medewerkers van het fiscaal team zijn inmiddels in staat om zelfstandig met kennis, ervaring, gedisciplineerd en gestructureerd de fiscale (controle)werkzaamheden uit te voeren. Daarmee is de basis gelegd voor een adequate en zichtbaar gecontroleerde fiscale administratie. Door deelname aan periodieke fiscale overleggen en inzicht in documenten van fiscale (controle)werkzaamheden heeft de VIC de mogelijkheid de kwaliteit en diepgang van de (controle)werkzaamheden te beoordelen. De zichtbare resultaten, uitkomsten en bevindingen geven aan dat het fiscale proces ten opzichte van voorgaande jaren een duidelijke progressie vertoont. Dat heeft geresulteerd in een integraal pakket van periodieke fiscale werkzaamheden en controles, het inlopen van achterstanden bij de controle op de boekjaren 2021 tot en met 2023 en stimulering van het fiscaal bewustzijn in de organisatie dat waarborgt dat de gemeente aanvaardbare aangiften en declaraties indient. Het fiscaal team neemt proactief initiatieven om het fiscale proces te verbeteren door het kritisch aan de voorkant beoordelen van voorstellen op fiscale aspecten, het ontwikkelen van een checklist voor het brede inkoopproces, waarin de factuurcontrole en controle op btw-aspecten een prominente plaats innemen, het gebruiken van het fiscale beheerssysteem en het gebruik van een fiscale mailbox waarin medewerkers fiscale vragen kunnen stellen. De checklist is dit jaar in gebruik genomen. Omdat team VIC inzicht heeft in de voortgang, uitkomsten en bevindingen van de boekenonderzoeken over de jaren 2021 t/m 2023 en de fiscale (controle)werkzaamheden in 2024 zijn wij in staat een gemotiveerd oordeel te geven over de kwaliteit en de interne controle van het btw-proces. De zichtbare fiscale controles en werkzaamheden, zoals hierboven vermeld zijn aanleiding om het proces te wijzigen van 'Redelijk' naar 'Voldoende'.

Proces Vennootschapsbelasting (bedrag n.v.t.):

De kwalificatie van het proces wijzigen wij van 'Matig' naar 'Voldoende', omdat het gehele aangiftetraject Vpb, inclusief het jaarlijks controleren van de fiscale clusters op structureel verlieslatende en winstgevende ondernemersactiviteiten, wordt uitgevoerd door het fiscaal adviesbureau. Door deze uitbesteding is de organisatie verzekerd van optimale fiscale kennis en is de vereiste kwaliteit en continuïteit van het proces geborgd. Op grond van een risico-inschatting is de kans op een substantiële belastingschuld laag.

Proces Wet Markt en Overheid (bedrag n.v.t.):

Er is in 2024 tot dusverre nog niet onderzocht of sprake is van verleende staatssteun. Wij wijzigen de kwalificatie van 'Onvoldoende' naar 'Geen oordeel', omdat een centrale registratie van beoordeelde college- en raadsvoorstellen, aangevuld met dossiers, onderbouwingen, activiteiten en transacties op het terrein van Wet Markt en Overheid en verleende staatssteun nog ontbreekt. Ook dient in het centrale register te worden opgenomen of de mogelijke verleende staatssteun gemeld moet worden bij het Ministerie van BZK. Zichtbare controle door medewerkers die toetsen of in college- en raadsvoorstellen de Wet Markt en Overheid en Staatssteunregels worden nageleefd ontbreekt nog. Vastgesteld is dat de financial controllers kennis hebben opgedaan en voorbereidingen treffen voor het registreren van het achteraf toetsen van college- en raadsvoorstellen op eventuele aanwezigheid van activiteiten en transacties met betrekking tot mededingings- en staatssteunregels.

Proces Informatie voor derden (IV3/CBS) (bedrag n.v.t.):

Wij wijzigen de kwalificatie van 'Voldoende' naar 'Goed', omdat het proces wordt uitgevoerd met interne controle op de juistheid en volledigheid van de aangeleverde rapportages. Het is positief dat is gezorgd voor vervanging bij afwezigheid van de medewerkers belast met de aanlevering van IV3 rapportages. Door de (controle)werkzaamheden vast te leggen in een logboek is de interne controle zichtbaar gemaakt en voorzien van informatie over aangebrachte correcties, herstelmaatregelen en overige bijzonderheden.

Proces tussenrekeningen (bedrag n.v.t.):

De kwalificatie van het proces Tussenrekeningen wijzigt van 'Redelijk' naar 'Géén oordeel'. De gewijzigde kwalificatie is veroorzaakt door het nog ontbreken van zichtbare (controle)vastleggingen van tussenrekeningen. Team VIC beoordeelt het proces bij de uitvoering van de soft close. Als consequent bij de (kwartaal)soft close de tussenrekeningen worden geanalyseerd, beoordeeld en gespecificeerd en wordt voorzien van onderbouwingen en documentatie is een kwalificatie 'Goed' zeker mogelijk. Het proces vraagt coördinatie en samenwerking binnen team Financiën en met andere (gegevens aanleverende) teams. Voor het opstellen van de soft close en de jaarrekening is een goede afstemming met team Financiën dan ook essentieel. Wel vastgesteld dat eigenaarschap en capaciteit aanwezig zijn.

Proces debiteuren (bedrag n.v.t.):

De kwalificatie wijzigt van 'Matig' naar 'Redelijk', omdat er zichtbaar verbetering optreedt in de uitvoering van de noodzakelijke interne controles. Tot dusverre is de steekproef op 40 nota's nog niet uitgevoerd, omdat team VIC de steekproef nog niet heeft bepaald. De reden is dat met het fiscaal team is afgesproken de controle op de nota's uit te breiden met fiscale aspecten. De applicatie biedt nog geen toereikende (controle)overzichten om gericht nota's op fiscale aspecten te controleren. Wel zijn invorderingsmaatregelen en beheersmaatregelen getroffen. Door de nog niet optimaal werkende debiteurenmodule kunnen nog niet alle noodzakelijke interne controles effectief worden uitgevoerd. De fiscale controle op nota's met betrekking tot btw-aspecten wordt in het tweede halfjaar uitgevoerd. Er wordt zichtbaar door medewerkers gemotiveerd en gewerkt om het debiteurenproces verder te optimaliseren.

Proces memoriaalboekingen (bedrag n.v.t.):

De kwalificatie wijzigen wij van 'Voldoende' naar 'Géén oordeel', omdat de VIC nog geen steekproef op juistheid en volledigheid heeft uitgevoerd. Wel heeft team Financiën op basis van de doorlopende nummering van alle memoriaalboekingen een selectie gemaakt van de zuivere, handmatige memoriaalboekingen, waarbij de boekingen door het inlezen vanuit de sub administraties zijn uitgezonderd. Dit vormt de basis voor het opgestelde Controleoverzicht, waarin zichtbare Interne controle door toepassing vier-ogenprincipe is uitgevoerd. De onderbouwing van boekingen aan de hand van brondocumenten is gearchiveerd, waardoor controle achteraf mogelijk is. De interne controles op juistheid en volledigheid zijn zichtbaar periodiek uitgevoerd. Bij de controle op de kwaliteit van de uitgevoerde soft close rapporteren wij over de kwaliteit van de ingebrachte en intern gecontroleerde memoriaalboekingen. Wij verwachten dat het proces in de volgende rapportage de kwalificatie 'Voldoende' krijgt. Als het proces verder wordt geoptimaliseerd is een kwalificatie 'Goed' zeker mogelijk.

Hieronder worden een aantal vakinhoudelijke onderwerpen toegelicht

Controle soft close

De opstellers van de jaarrekening 2024 hebben per 30 september de zogenaamde soft close uitgevoerd. De soft close is een tussentijdse afsluiting van de boekhouding, vooruitlopend op de jaarafsluiting. In een separate rapportage vermeldt team VIC de bevindingen en uitkomsten van de kwaliteit van de uitgevoerde soft close.

Inhuur zelfstandigen zonder personeel

De gemeentelijke organisatie wordt geconfronteerd met aangescherpte regels met betrekking tot de inhuur van zelfstandigen zonder personeel, omdat de Belastingdienst vanaf 2025 het zogenaamde handhavingsmoratorium opheft. Dat betekent dat de Belastingdienst actiever gaat handhaven en de organisatie aanvullende maatregelen moet treffen bij het inhuren van extern personeel om schijnzelfstandigheid te voorkomen.

Team VIC heeft op grond van verkregen informatie een set van beheersmaatregelen opgesteld, die ertoe moet leiden dat de gemeente actief en zichtbaar zorgvuldig toetst of de opdracht aan een ZZP'er voldoet aan de normen om schijnzelfstandigheid te voorkomen. Als de opdracht niet voldoet aan de normen resteert het aanbieden van een arbeidsovereenkomst. De organisatie dient te zorgen voor een deugdelijke verslaglegging en registratie, waarin het beoordelen, besluiten en motiveren belangrijke aspecten zijn, omdat de normen niet hard en concreet zijn. Het is geen afvinklijstje. Het vraagt om een situationele benadering. Het is van belang dat de gemeente de ontwikkelingen op het terrein van het arbeidsrecht (gemeente als werkgever), op fiscaal terrein (informatie van de Belastingdienst) en op het terrein van inkoop en aanbesteden (gemeente als opdrachtgever) nauwlettend in de gaten houden.

Softcontrolmeting

Vanaf 2025 wordt gestart met een softcontrolmeting. Dat is het meten van gewenst gedrag bij medewerkers en leidinggevend. Het betreft onderzoek naar de informele organisatiecultuur. Het vormt een aanvulling op de hard controls. Dat zijn de bekende organisatorische en controle technische beheersmaatregelen, die onderdeel zijn van de formele organisatiestructuur en bedrijfsvoering. De VIC rapportages geven inzicht in de opzet, bestaan en werking van hard controls.

De VIC is primair gericht op de hard controls. De beoordeling van de kwaliteit van interne controles van processen zijn gericht op de juistheid, volledigheid, tijdigheid en rechtmatigheid van (financiële) transacties en gegevens. Impliciet wordt wel rekening gehouden met enige soft controls (gedrag dat medewerkers laten zien). Het gedrag van medewerkers van de proces verantwoordelijke teams met betrekking tot de uitvoering van de processen en de daarbij behorende beheersmaatregelen en interne controles wordt immers waargenomen en wordt vanaf 2022 explicieter meegenomen in onze rapportages. Het gaat dan onder meer om de motivatie om interne controles op tijd en zorgvuldig uit te voeren, de motivatie om verbeteradviezen op te volgen en het samenwerken in een team en met andere teams

In het Portefeuillehouders Overleg op 6 november 2024 heeft wethouder Maarten Versluis bij de bespreking van het Intern controleplan 2024 aandacht gevraagd voor het meten van Soft controls en

verzocht om in het collegevoorstel het meten van Soft controls op te nemen. In het collegevoorstel dat op 12 november 2024 is behandeld is over Soft controls het volgende opgenomen:

“Naast de hard controls is het voornemen om vanaf 2025 steeds meer in te zetten op soft controls. Hierbij wordt beoordeeld in hoeverre medewerkers gewenst gedrag laten zien dat in lijn is met de visie, organisatie doelstellingen, kernwaarden en uitgangspunten van het management en bestuur. Een goed ontwikkeld stelsel van soft controls hebben een gunstig effect op de prestaties, de kwaliteit van de werkzaamheden, de motivatie van medewerkers, het verkleint de kans op fouten en het frauderisico en het dringt verzuim terug. Soft controls en hard controls versterken elkaar, zijn complementair maar vervangen elkaar niet. Soft controls maken onderdeel uit van de informele bedrijfscultuur.”

Cursus interne controle

In 2025 worden cursussen interne controle gegeven, die het controlebewustzijn en kennis van controletechnieken en controle technische beheersmaatregelen en de toepassing daarvan bij medewerkers versterken en verhogen.

Team VIC heeft een cursus interne controle ontwikkeld. Het doel van de cursus is om medewerkers te overtuigen dat interne controle onlosmakelijk verbonden is aan de uitvoering van processen en de daarbij behorende controlewerkzaamheden, niet moeilijk is, niet veel tijd hoeft te kosten en de kwaliteit van de uitgevoerde werkzaamheden ten goede komt.

De cursusstof is aangeboden aan de medewerkers van de My Learning Factory, die ervoor zorgen dat de cursus wordt voorzien van een E Learning, didactische werkvormen en een fraaie vormgeving.

De cursus behandelt een aantal fundamentele begrippen, definities, technieken en praktische toepassingen op het terrein van controleren en hoe dat zichtbaar en begrijpelijk wordt vastgelegd, zodat de uitgevoerde controles reproduceerbaar en traceerbaar zijn. Door de uitgevoerde interne controles en de uitkomsten daarvan vast te leggen wordt het voor team VIC en de accountant mogelijk om de controlewerkzaamheden efficiënt te beoordelen. Ook wordt aandacht geschonken aan de noodzaak en voordelen van interne controle, wordt controlebewustzijn gestimuleerd, wordt ingegaan op risico- en fraudebeheersing en het treffen van beheersmaatregelen om fouten in processen en werkzaamheden te voorkomen/beperken. Gewenst gedrag en houding ten aanzien van controle is een doorslaggevende factor voor het succesvol en kwalitatief uitvoeren en beheersen van processen en projecten.

De cursus Interne controle is vermeld in de Memo aan de raad/auditcommissie in navolging van de cursus budgetbeheer. In de memo is vermeld dat de cursus medio 2025 gereed is. Ook in het collegevoorstel

over het Intern controleplan 2024 is de cursus interne controle aangekondigd. In het voorstel is de volgende tekst opgenomen:

“In 2025 verzorgt team VIC een cursus interne controle voor de procesverantwoordelijke teams. Het interne opleidings- en kenniscentrum My Learning Factory is hierbij betrokken voor de didactische vormgeving en het ontwikkelen van een E Learning.” De Concerncontroller en team Financiën hebben vorig jaar een cursus budgetbeheer ontwikkeld. De cursus is via de My Learning Factory aan medewerkers aangeboden. De cursusstof van de cursus budgetbeheer wordt afgestemd op de cursus interne controle. De afgelopen jaren is gebleken dat de interne controle bij een aantal processen niet, of onvoldoende is uitgevoerd. Oorzaken dat de interne controle door de procesverantwoordelijke teams zich de afgelopen jaren onvoldoende heeft ontwikkeld zijn de Coronajaren, de ingrijpende conversie van (kern)applicaties en personele wisselingen door instroom en doorstroom. De genoemde oorzaken hebben een negatief effect gehad op de uitvoering en ontwikkeling van de interne controle. Dat sluit aan op de constatering van de accountant in het Accountantsverslag 2023 dat “nog voldoende verbeterpotentieel aanwezig is in de organisatie op het terrein van de interne beheersing”.

ENSIA-traject 2024

Het ENSIA-traject 2024 is vanaf 1 juli 2024 gestart. Vanaf die datum worden Vragenlijsten/Zelfevaluaties ingevuld met betrekking tot de kwaliteit en betrouwbaarheid van de Basisregistraties, proces reisdocumenten en de IT-infrastructuur. De werkzaamheden verlopen volgens planning. Team VIC voert de coördinatie van het ENSIA-traject uit en beoordeelt de zelfevaluaties en begeleidt samen met de CISO de externe IT-audit.

De externe IT-audit is uitsluitend gericht op de beveiligingsmaatregelen van de DigiD-aansluitingen en de beveiliging en het rechtmatig gebruik van Suwinet.

Alle Vragenlijsten worden, nadat deze zijn gereviewd, tijdig vóór 1 januari 2025 ingediend. De volgende fase is de verantwoordingsfase. Vóór 1 mei 2025 worden de verantwoordingen al dan niet voorzien van een collegebesluit ingediend ten behoeve van de toezichthouders.

De Functionaris Gegevensbescherming heeft het rechtmatig gebruik van Suwinet over het eerste halfjaar 2024 vastgesteld en daarover gerapporteerd.